

ΣΤΕ 1992/2017 [Νόμιμος καθορισμός αιγιαλού, παραλίας, παλαιού αιγιαλού]

Περίληψη

-Με τις διατάξεις των άρθρων 1 έως 3 του α.ν. 2344/1940 καθιερώθηκε διοικητική διαδικασία οριοθέτησης της δημόσιας κτήσης, που προέκυπτε από τη μετατόπιση της ακτογραμμής προς τη θάλασσα. Ειδικότερα, αν κατά τον καθορισμό των ορίων του σημερινού αιγιαλού ήταν εμφανής, λόγω γεωφυσικών φαινομένων ή διεργασιών, όπως είναι οι προσχώσεις, ή άλλων αιτίων, η δημιουργία νέας χερσαίας έκτασης με παράλληλη βαθμιαία υποχώρηση της θάλασσας, η οικεία Επιτροπή προέβαινε, επί τη βάσει καταθέσεων ενόρκως εξεταζόμενων μαρτύρων ή άλλων ενδείξεων, στον καθορισμό της οριογραμμής του παλαιού αιγιαλού. Ενόψει της φύσης του τμήματος αυτού της ξηράς, ως ανεπίδεκτου κτήσης ιδιωτικών δικαιωμάτων όταν καταλαμβάνονταν από τις αναβάσεις των χειμέριων κυμάτων, μετά την επέκταση των ορίων της ακτογραμμής προς τη θάλασσα αποτελούσε τμήμα της δημόσιας κτήσης. Λόγω του χαρακτήρα της αυτού η ως άνω διαδικασία μπορούσε κατ' αρχήν να αναχθεί σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά το παρελθόν. Ο νομοθέτης, όμως, σταθμίζοντας τις επιπτώσεις του ως άνω καθορισμού σε διακατοχικές καταστάσεις που δημιουργήθηκαν στο παρελθόν θέσπισε ένα χρονικό όριο μέχρι του οποίου μπορεί να ανατρέξει η διαπίστωση αυτή. Ειδικότερα, αν πριν από το έτος 1884 υπήρχαν κατοχές ιδιωτών στην έκταση μεταξύ του σημερινού και του παλαιού αιγιαλού, η Επιτροπή μπορούσε να αναχθεί μόνο μέχρι του χρόνου αυτού για να διαπιστώσει την θέση και τα όρια του παλαιού αιγιαλού. Η κρίση της Διοίκησης για τον χρόνο διαμόρφωσης του παλαιού αιγιαλού έπρεπε να στηρίζεται σε ενδείξεις τεκμηριωμένες επιστημονικά ή σε μαρτυρικές καταθέσεις.

-Όταν κατά τον καθορισμό των ορίων του σημερινού αιγιαλού είναι φανερή, λόγω γεωφυσικών φαινομένων ή διεργασιών, όπως είναι οι προσχώσεις, ή άλλων αιτίων, η δημιουργία νέας χερσαίας ζώνης με παράλληλη βαθμιαία υποχώρηση της θάλασσας, η οικεία επιτροπή προβαίνει στον καθορισμό της οριογραμμής του παλαιού αιγιαλού, επί τη βάσει φυσικών ενδείξεων, αεροφωτογραφιών, χαρτών, διαγραμμάτων διαφόρων ετών και γεωλογικών μελετών, δηλαδή στηριζόμενη σε ενδείξεις επιστημονικά τεκμηριωμένες ή σε άλλα αποδεικτικά στοιχεία, εξαιρούμενων, σε αντίθεση με όσα ίσχυαν υπό το καθεστώς του α.ν. 2344/1940, των μαρτυρικών καταθέσεων.

-Ο νομοθέτης σταθμίζοντας τις επιπτώσεις του ως άνω καθορισμού σε διακατοχικές καταστάσεις που δημιουργήθηκαν στο παρελθόν θέσπισε ένα χρονικό όριο μέχρι του οποίου μπορεί να ανατρέξει η διαπίστωση αυτή. Αν η νέα χερσαία ζώνη έχει δημιουργηθεί πριν από το έτος 1884 και υπάρχουν πράξεις νομής και κατοχής ιδιωτών πριν από το έτος αυτό, στην έκταση μεταξύ του σημερινού και του ως άνω

παλαιού αιγιαλού δεν μπορεί να καθορισθεί οριογραμμή παλαιού αιγιαλού και να δημιουργηθεί έτσι δημόσια κτήση, για τον λόγο δε αυτόν στην ως ανωτέρω περίπτωση πρέπει να προσδιορίζεται από την Επιτροπή ο χρόνος μεταβολής της οριογραμμής του αιγιαλού. Αν όμως δεν υπάρχουν πράξεις νομής και κατοχής ιδιωτών έως το έτος 1884, τότε ο χρόνος αυτός δεν αποτελεί κρίσιμο, κατά νόμον, στοιχείο για τον καθορισμό της οριογραμμής του παλαιού αιγιαλού και, συνεπώς, δεν απαιτείται να προσδιορίζεται επακριβώς η χρονολογία δημιουργίας του παλαιού αιγιαλού στη σχετική διοικητική πράξη.

-Από το άρθρο 24 του Συντάγματος δεν επιβάλλεται να ανατίθεται σε όργανα της κεντρικής Διοίκησης ο καθορισμός των οριογραμμών αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού, κατ' αποιολισμό των περιφερειακών οργάνων του κράτους, το ζήτημα δε ανάθεσης της αρμοδιότητας στο οικείο όργανο ανήκει στο νομοθέτη.

-Από τις διατάξεις του ν. 2971/2001 και ιδίως από το άρθρο 5 παρ. 5 αυτού στο οποίο προ βλέπεται ότι η έκθεση και το διάγραμμα της Επιτροπής αναρτώνται στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα του αρμόδιου κατά τόπου δήμου ή κοινότητας για τρεις (3) τουλάχιστον μήνες, η ως άνω ανάρτηση επί τρίμηνο δεν καθορίζεται στον νόμο ως ουσιώδης τύπος της διαδικασίας για την έκδοση της επικυρωτικής πράξης, αλλά προκειμένου να ενημερωθούν οι ενδιαφερόμενοι και να ασκήσουν τα δικαιώματά τους είτε με την υποβολή ενστάσεων στην Επιτροπή είτε με την άσκηση ενδίκων βοηθημάτων κατά της επικυρωτικής απόφασης του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας είτε, τέλος, για την άσκηση του δικαιώματος αναγγελίας ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων.

-Από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι στην περιοχή πραγματοποιήθηκαν κατά καιρούς διάφορα έργα χωρίς να έχουν καθορισθεί οι οριογραμμές αιγιαλού, παλαιού αιγιαλού και παραλίας και χωρίς την προηγούμενη άδεια των αρμοδίων υπηρεσιών. Υπό τα δεδομένα αυτά, η προσβαλλόμενη αιτιολογείται νομίμως ως προς τον καθορισμό των οριογραμμών αιγιαλού και παλαιού αιγιαλού, ο περί του αντιθέτου δε λόγος ακυρώσεως είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί. Εξάλλου, η αιτιολογία της προσβαλλομένης ως προς το ζήτημα αυτό δεν κλονίζεται από τα στοιχεία που προσκομίζουν οι αιτούντες και ειδικότερα από τίτλο κτήσεως του έτους 1926, πιστοποιητικά πλησιεστέρων συγγενών, ένορκες βεβαιώσεις, φωτογραφίες καθώς και την από Μάρτιο του 2012 «Τεχνική έκθεση φωτοερμηνείας», διότι στην προκειμένη περίπτωση ο καθορισμός του παλαιού αιγιαλού εχώρησε κατ' εκτίμηση της ανάλυσης των αεροφωτογραφιών των ετών 1945, 1960, 1984 και με τη συσχέτιση των αεροφωτογραφιών αυτών με το χάρτη της ΓΥΣ και με τα λοιπά στοιχεία του φακέλου (αρχική γνωμοδότηση του ΓΕΝ έτους 1970, δηλαδή κατ' εκτίμηση στοιχείων που ανάγονται στα έτη 1945, 1960, 1970 και 1984) και, αφετέρου, διότι από τα ανωτέρω στοιχεία των αιτούντων, ορισμένα εκ των οποίων μάλιστα, όπως η ανωτέρω τεχνική έκθεση, δεν ετέθησαν υπόψιν των κατά νόμον αρμοδίων οργάνων (Επιτροπής και ΓΕΝ)

δεν προκύπτουν -στοιχεία ικανά να κλονίσουν την επάρκεια και πληρότητα της αιτιολογίας της προσβαλλόμενης πράξης. Εξάλλου, δεν προκύπτει συνέχεια των τίτλων των αιτούντων έως το έτος 1884 ώστε να κωλύεται εξ αυτού του λόγου ο καθορισμός παλαιού αιγιαλού στις συγκεκριμένες θέσεις, υπό το ισχύον δε νομοθετικό καθεστώς οι μαρτυρικές καταθέσεις δεν επιτρέπεται να ληφθούν υπόψη κατά τον καθορισμό του παλαιού αιγιαλού. Κατά συνέπεια, εφόσον, κατά τα ανωτέρω δεν προκύπτει ότι η προσβαλλόμενη πράξη εκδόθηκε κατά πλάνη περί τα πράγματα, όπως αναποδείκτως προβάλλουν οι αιτούντες, αλλά, αντιθέτως, προκύπτει ότι η πράξη είναι νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη ως προς τον καθορισμό οριογραμμών νέου και παλαιού αιγιαλού στις συγκεκριμένες θέσεις, η περαιτέρω επίκληση, απόδειξη και αναγνώριση δικαιωμάτων κυριότητας σε έκταση η οποία με την προσβαλλόμενη καθορίσθηκε ως νέος και παλιός αιγιαλός, ανήκει στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων. Εφόσον δεν προκύπτει ότι υπήρχαν πράξεις νομής και κατοχής ιδιωτών έως το έτος 1884 στο επίμαχο αυτό τμήμα, ο χρόνος δημιουργίας της ζώνης αυτής της ξηράς δεν αποτελούσε κρίσιμο κατά νόμο στοιχείο για τον καθορισμό της οριογραμμής του παλαιού αιγιαλού και δεν απαιτείτο να προσδιορίζεται επακριβώς στην αιτιολογία της προσβαλλόμενης.

Πρόεδρος: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Εισηγητής: *Δ. Βασιλειάδης*

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή, όπως συμπληρώνεται με το από 28.2.2013 δικόγραφο προσθέτων λόγων ακυρώσεως, ζητείται η ακύρωση της 3282/19.4.2007 απόφασης του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος (Δ' 234/30.5.2007), με την οποία επικυρώθηκαν η από 5.12.2006 έκθεση και τα σχετικά τοπογραφικά διαγράμματα της Επιτροπής του άρθρου 3 του ν. 2971/2001 περί καθορισμού των ορίων αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού στη θέση «ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΠΑΛΑΙΡΟΥ» και επανακαθορισμό στη θέση «ΠΑΛΙΟΥΡΗ-ΒΑΛΤΙΑ» του Δήμου Παλαίρου του Ν. Αιτωλοακαρνανίας.

3. Επειδή, όπως προκύπτει από αντίγραφο της 857/τόμος 99/19.10.2007 ληξιαρχικής πράξης θανάτου που εκδόθηκε από τη Ληξίαρχο του Δήμου Ν. Φιλαδέλφειας Ν. Αττικής, ο δεύτερος από τους αιτούντες απεβίωσε στις 19.10.2007, μετά την άσκηση της κρινόμενης αίτησης, και δεν έχει ζητηθεί έκτοτε, αν και η εκδίκαση της υπόθεσης αναβλήθηκε για εύλογο χρόνο, η συνέχιση της δίκης από τυχόν νομιμοποιούμενο προς τούτο πρόσωπο. Κατά συνέπεια, η δίκη πρέπει να καταργηθεί, σύμφωνα με το άρθρο 31 παρ. 1 του π.δ/τος 18/1989 (Α' 8), κατά το μέρος που αφορά τον δεύτερο αιτούντα. Εξάλλου, η ασκηθείσα παρέμβαση κατά το μέρος που αφορά τον δεύτερο αιτούντα δεν έχει αντικείμενο.

4. Επειδή, οι αιτούντες επικαλούνται, με βάση στοιχεία που προσκομίζουν, εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτων, τα οποία, όπως ισχυρίζονται, εμπίπτουν στον νέο και τον παλιό αιγιαλό που καθορίστηκαν με την προσβαλλόμενη απόφαση στον οικισμό Παλαίρου. Επομένως, οι αιτούντες με έννομο συμφέρον ασκούν την υπό κρίση αίτηση κατά το μέρος που η προσβαλλόμενη θίγει τα ανωτέρω ακίνητα, παραδεκτώς δε ομοδικούν, διότι προβάλλουν λόγους ακυρώσεως οι οποίοι στηρίζονται στην ίδια νομική και πραγματική βάση. Περαιτέρω, η κρινόμενη αίτηση ασκήθηκε εμπροθέσμως και πρέπει να εξετασθεί επί της ουσίας.

5. Επειδή, εξάλλου, η Ε. Λ., η οποία φέρεται ως κυρία ακινήτου που βρίσκεται πλησίον της ζώνης παραλίας του ανωτέρω οικισμού και είχε υποβάλει καταγγελία για παράνομες επιχωματώσεις στον αιγιαλό του οικισμού Παλαίρου, με έννομο συμφέρον και εν γένει παραδεκτώς παρεμβαίνει υπέρ της ισχύος της προσβαλλόμενης πράξης, ο περί του αντιθέτου δε ισχυρισμός των αιτούντων που προβάλλεται με το από 19.6.2013 υπόμνημα πρέπει να απορριφθεί.

6. Επειδή, ο α.ν. 2344/1940 «Περί αιγιαλού και παραλίας» (Α' 154) όριζε στο άρθρο 1 ότι «1. Ο αιγιαλός, ήτοι η περιστοιχούσα την θάλασσαν χερσαία ζώνη, η βρεχομένη από τας μεγίστας πλην συνήθεις αναβάσεις των κυμάτων, είναι κτήμα κοινόχρηστον [...]». Στο άρθρο 2 του ίδιου νόμου, όπως η παράγραφος 2 του άρθρου αυτού αντικαταστάθηκε με το άρθρο 20 παρ. 1 του ν. 719/1977 (Α' 301) οριζόταν ότι «1. Ο καθορισμός της οριογραμμής του αιγιαλού γίνεται [...] υπό Επιτροπής [...] 2. Ο κατά την προηγούμενην παράγραφον καθορισμός γίνεται επί τοπογραφικού και υψομετρικού διαγράμματος συντασσομένου υπό της Διευθύνσεως Τεχνικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών ή άλλης Τεχνικής Υπηρεσίας του Δημοσίου ή του έχοντος εκ του νόμου δικαίωμα προς σύνταξιν τούτου διαγράμματος ιδιώτου μηχανικού, χαρασσομένης επ' αυτού ερυθράς γραμμής δια την οριογραμμήν του αιγιαλού. Εις την τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν, το διάγραμμα δέον, μετά προηγούμενην επαλήθευσιν της ακριβούς αποτυπώσεως υπό της αρμοδίας Διευθύνσεως Τεχνικών Υπηρεσιών να θεωρήται παρ' αυτής. 3. Εις περίπτωσιν καθ' ήν ένεκα προσχώσεων ή άλλων αιτίων είναι εμφανές ότι καθ' ον χρόνον ενεργείται ο καθορισμός, ο αιγιαλός είναι διάφορος του εις το παρελθόν τοιούτου, εκ μαρτυρικών δε καταθέσεων μαρτύρων εξεταζομένων ενόρκως υπό της Επιτροπής ή εκ διαφόρων άλλων ενδείξεων δύναται να καθορισθή η παλαιά θέσις του αιγιαλού, η υφισταμένη μέχρι μεν του έτους 1884, εάν υφίστανται κατοχαί ιδιωτών και πρότερον δε, εάν δεν υφίστανται τοιαύται, η Επιτροπή προβαίνει εις τον καθορισμόν του παλαιού αιγιαλού χαρασσομένης επί του διαγράμματος κυανής γραμμής» και στο άρθρο 3 παρ. 1 προβλεπόταν ότι «Η έκθεσις της [...] Επιτροπής μετά του διαγράμματος, επικυρούμενα υπό του Υπουργού των Οικονομικών κατόπιν συμφώνου γνωμοδοτήσεως του ΓΕΝ, συντάσσονται εις τριπλούν [...]». Με τις προαναφερθείσες διατάξεις των άρθρων 1 έως 3 του α.ν. 2344/1940 καθιερώθηκε διοικητική διαδικασία οριοθέτησης της δημόσιας κτήσης, που προέκυπτε από τη μετατόπιση της ακτογραμμής προς τη θάλασσα. Ειδικότερα, αν

κατά τον καθορισμό των ορίων του σημερινού αιγιαλού ήταν εμφανής, λόγω γεωφυσικών φαινομένων ή διεργασιών, όπως είναι οι προσχώσεις, ή άλλων αιτίων, η δημιουργία νέας χερσαίας έκτασης με παράλληλη βαθμιαία υποχώρηση της θάλασσας, η οικεία Επιτροπή προέβαινε, επί τη βάσει καταθέσεων ενόρκως εξεταζόμενων μαρτύρων ή άλλων ενδείξεων, στον καθορισμό της οριογραμμής του παλαιού αιγιαλού. Ενόψει της φύσης του τμήματος αυτού της ξηράς, ως ανεπίδεκτου κτήσης ιδιωτικών δικαιωμάτων όταν καταλαμβάνονταν από τις αναβάσεις των χειμέριων κυμάτων, μετά την επέκταση των ορίων της ακτογραμμής προς τη θάλασσα αποτελούσε τμήμα της δημόσιας κτήσης. Λόγω του χαρακτήρα της αυτού η ως άνω διαδικασία μπορούσε κατ' αρχήν να αναχθεί σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά το παρελθόν. Ο νομοθέτης, όμως, σταθμίζοντας τις επιπτώσεις του ως άνω καθορισμού σε διακατοχικές καταστάσεις που δημιουργήθηκαν στο παρελθόν θέσπισε ένα χρονικό όριο μέχρι του οποίου μπορεί να ανατρέξει η διαπίστωση αυτή. Ειδικότερα, αν πριν από το έτος 1884 υπήρχαν κατοχές ιδιωτών στην έκταση μεταξύ του σημερινού και του παλαιού αιγιαλού, η Επιτροπή μπορούσε να αναχθεί μόνο μέχρι του χρόνου αυτού για να διαπιστώσει την θέση και τα όρια του παλαιού αιγιαλού. Η κρίση της Διοίκησης για τον χρόνο διαμόρφωσης του παλαιού αιγιαλού έπρεπε να στηρίζεται σε ενδείξεις τεκμηριωμένες επιστημονικά ή σε μαρτυρικές καταθέσεις (πρβλ. ΣτΕ 1159/2009, 465/2009 7μ., 3820/2007, 2089/2007, 1508/2003, 751/2000, 2644/1999, 2958/1998, 1185/1996, 686/1996, 3938/1995, 3937/1995 κ.ά.).

7. Επειδή, στο άρθρο 1 του ν. 2971/2001 «Αιγιαλός, παραλία και άλλες διατάξεις» (Α' 285), όπως ο νόμος αυτός ίσχυε κατά τον χρόνο έκδοσης της προσβαλλόμενης απόφασης και ο οποίος αντικατέστησε τον α.ν. 2344/1940, ορίζεται στην παρ. 1 ότι «“Αιγιαλός” είναι η ζώνη της ξηράς, που βρέχεται από τη θάλασσα από τις μεγαλύτερες και συνήθεις αναβάσεις των κυμάτων της», στην παρ. 2 ορίζεται ότι «“Παραλία” είναι η ζώνη ξηράς που προστίθεται στον αιγιαλό, καθορίζεται δε σε πλάτος μέχρι και πενήντα (50) μέτρα από την οριογραμμή του αιγιαλού, προς εξυπηρέτηση της επικοινωνίας της ξηράς με τη θάλασσα και αντίστροφα» στη δε επόμενη παρ. 3 ορίζεται ότι «“Παλαιός αιγιαλός” είναι η ζώνη της ξηράς, που προέκυψε από τη μετακίνηση της ακτογραμμής προς τη θάλασσα, οφείλεται σε φυσικές προσχώσεις ή τεχνικά έργα και προσδιορίζεται από τη νέα γραμμή αιγιαλού και το όριο του παλαιότερα υφιστάμενου αιγιαλού». Περαιτέρω, στο άρθρο 2 παρ. 5 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι «Ο παλαιός αιγιαλός και η παλαιά όχθη ανήκουν στην ιδιωτική περιουσία του Δημοσίου και καταγράφονται ως δημόσια κτήματα» και στο άρθρο 3 παρ. 1 ότι «Ο καθορισμός των ορίων του αιγιαλού, της παραλίας και του παλαιού αιγιαλού γίνεται από Επιτροπή, η οποία συγκροτείται σε επίπεδο νομού με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών [...]». Ακολουθώντας, στο μεν άρθρο 4 παρ. 1 του αυτού νόμου ορίζεται ότι «Η οριογραμμή του αιγιαλού χαράσσεται από την Επιτροπή του άρθρου 3 ως πολυγωνική γραμμή πλησιέστερη στην πραγματική φυσική γραμμή και απεικονίζεται στο σχετικό διάγραμμα με ερυθρό χρώμα. Οι οριογραμμές της παραλίας και του παλαιού αιγιαλού απεικονίζονται με κίτρινο και κυανούν χρώμα

αντίστοιχα. Οι κορυφές των πολυγωνικών γραμμών έχουν ορθογώνιες συντεταγμένες εξαρτημένες από το τριγωνομετρικό δίκτυο της χώρας [...]», στο δε άρθρο 5, όπως το άρθρο αυτό ίσχυε πριν από την τροποποίησή του με το άρθρο 113 του ν. 3978/2011 (Α΄137), ορίζεται ότι «1. Εκτός της δυνατότητας της αυτεπάγγελτης κίνησης της διαδικασίας, όποιος ενδιαφέρεται για τον καθορισμό αιγιαλού και παραλίας, απευθύνεται στην αρμόδια Κτηματική Υπηρεσία, η οποία μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την υποβολή σχετικής αίτησης ενημερώνει τον ενδιαφερόμενο αν έχει ήδη γίνει καθορισμός. Σε περίπτωση, που δεν έχει γίνει ο καθορισμός αιγιαλού και παραλίας, ο ενδιαφερόμενος δύναται να υποβάλει στην Κτηματική Υπηρεσία αίτηση καθορισμού και τοπογραφικό διάγραμμα σύμφωνα με τις προδιαγραφές του άρθρου 4. 2. Αν το διάγραμμα έχει συνταχθεί από ιδιώτη μηχανικό, η Κτηματική Υπηρεσία μεριμνά για τον έλεγχο και τη θεώρησή του εντός μηνός από την υποβολή του και στη συνέχεια το θέμα εισάγεται ενώπιον της Επιτροπής στην πρώτη τακτική συνεδρίασή της. 3. Η Επιτροπή καθορίζει τις οριογραμμές του αιγιαλού, της παραλίας και του παλαιού αιγιαλού εντός μηνός από την εισαγωγή της υπόθεσης σε αυτήν και συντάσσει σχετική έκθεση. Η Επιτροπή καθορίζει την παλαιά θέση του αιγιαλού, που υπήρχε μέχρι το έτος 1884 αν υφίστανται κατοχές ιδιωτών, αλλά και προγενέστερα εάν δεν υφίστανται τέτοιες κατοχές, εφόσον η θέση του παλαιού αιγιαλού προκύπτει από ενδείξεις επί του εδάφους ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία εξαιρουμένων των μαρτυρικών καταθέσεων. [...] 5. Η έκθεση και το διάγραμμα επικυρώνονται, κατόπιν σύμφωνης γνώμης του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού (ΓΕΝ), με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών [του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, κατά τον χρόνο που εκδόθηκε η προσβαλλόμενη πράξη, βλ. άρθρο 46 παρ. 21 του ν. 3220/2004 (Α΄ 15), και ήδη του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης, βλ. άρθρο 113 παρ. 2 του ν. 3978/2011] και δημοσιεύονται μαζί με την επικυρωτική αυτή απόφαση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως [...] Η έκθεση και το διάγραμμα αναρτώνται στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα του αρμόδιου κατά τόπου δήμου ή κοινότητας για τρεις (3) τουλάχιστον μήνες [...]». Περαιτέρω, στο άρθρο 6, υπό τον τίτλο «Στοιχεία για τον καθορισμό του παλαιού αιγιαλού», προβλέπεται ότι «Η Επιτροπή αναζητά και συνεκτιμά όλα τα απαιτούμενα για την ακριβή οριοθέτηση του παλαιού αιγιαλού στοιχεία, τα οποία και παραθέτει στην έκθεσή της, ιδίως φυσικές ενδείξεις (όπως το αμμόδες, ελώδες ή βαλτώδες εκτάσεων συνεχόμενων του αιγιαλού), αεροφωτογραφίες, χάρτες και διαγράμματα διαφόρων ετών, γεωλογικές μελέτες», στο άρθρο 7 ορίζεται ότι «1. Η Επιτροπή του άρθρου 3 ταυτόχρονα με τον προσδιορισμό και τη χάραξη του αιγιαλού προσδιορίζει και την παραλία, εφόσον κρίνεται απαραίτητο για να εξυπηρετηθεί ο σκοπός της παραγράφου 2 του άρθρου 1. Η παραλία χαράσσεται στο ίδιο διάγραμμα για τον αιγιαλό με κίτρινη πολυγωνική γραμμή [...]» και στο άρθρο 8 παρ. 1 του νόμου, στο οποίο προβλέπονται οι περιπτώσεις υποχρεωτικής χάραξης αιγιαλού-παραλίας, ορίζεται ότι «Με την επιφύλαξη του άρθρου 17, πριν από την έγκριση ή επέκταση του σχεδίου πόλης ή από οποιαδήποτε εκποίηση ή παραχώρηση δημόσιου κτήματος ή από την εκτέλεση λιμενικών, βιομηχανικών, τουριστικών και συγκοινωνιακών έργων ή από την έκδοση

άδειας για οικοδομικές εργασίες, εφόσον οι πράξεις αυτές αναφέρονται σε ακίνητα, που απέχουν μέχρι εκατό (100) μέτρα από την ακτογραμμή, απαιτείται να γίνει, με ποινή ακυρότητας των πράξεων αυτών, ο καθορισμός του αιγιαλού και της παραλίας στην περιοχή αυτή [...]». Τέλος, στο άρθρο 9 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι: «1. Η Επιτροπή για τη χάραξη της οριογραμμής του αιγιαλού και της παραλίας λαμβάνει υπόψη της ύστερα από αυτοψία τις φυσικές και λοιπές ενδείξεις, που επηρεάζουν το πλάτος του αιγιαλού και της παραλίας και ενδεικτικά: α) τη γεωμορφολογία του εδάφους, αναφορικά με κατηγορίες υψηλών και χαμηλών ακτών, τη σύστασή του, καθώς και το φυσικό όριο βλάστησης, β) την ύπαρξη, τα όρια και το είδος των παράκτιων φυσικών πόρων, γ) τα πορίσματα από την εκτίμηση των μετεωρολογικών στοιχείων της περιοχής, δ) τη μορφολογία του πυθμένα, ε) τον τομέα ανάπτυξης κυματισμού σε σχέση με το μέτωπο της ακτής, στ) την ύπαρξη τεχνικών έργων στην περιοχή, που νομίμως υφίστανται, ζ) τις τυχόν εγκεκριμένες χωροταξικές κατευθύνσεις και χρήσεις γης που επηρεάζουν την παράκτια ζώνη, η) την ύπαρξη δημόσιων κτημάτων κάθε κατηγορίας που βρίσκονται σε άμεση γειτνίαση με την παράκτια ζώνη, θ) τυχόν υφιστάμενο Κτηματολόγιο και ι) την ύπαρξη ευπαθών οικοσυστημάτων και προστατευόμενων περιοχών. 2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων καθορίζονται οι προδιαγραφές και λοιπές λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου». Κατ' επίκληση της ως άνω εξουσιοδοτικής διάταξης εκδόθηκε η 1089532 π.ε./8205 π.ε./Β0010/20.4.2005 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (Β' 595), με την οποία προσδιορίστηκαν αναλυτικά τα στοιχεία που λαμβάνει υπόψη η Επιτροπή προκειμένου να προβεί στη χάραξη των οριογραμμών αιγιαλού και παραλίας, στα οποία περιλαμβάνονται η γεωμορφολογία του εδάφους (άρθρο 1), τα μετεωρολογικά στοιχεία της περιοχής (άρθρο 2), τα κυματικά στοιχεία της περιοχής (άρθρο 3) και η ύπαρξη τεχνικών έργων που νομίμως υφίστανται (άρθρο 4), προβλέπεται δε ότι ένα τεχνικό έργο επηρεάζει κατά κανόνα το κυματικό πεδίο και κατ' επέκταση την ανάβαση του κυματισμού, ότι διαμορφώνει άμεσα ή έμμεσα την ακτή και περαιτέρω τη ζώνη του αιγιαλού και ότι για να ληφθεί υπόψη το τεχνικό έργο από την επιτροπή του άρθρου 3 του ν. 2971/2001, θα πρέπει αυτό να είναι νόμιμο (παρ. 1 και 2 άρθρου 4), τα δε στοιχεία καθορισμού της παραλίας, προβλέπονται στο άρθρο 5 της ανωτέρω κ.υ.α.

8. Επειδή, με τις ανωτέρω διατάξεις του ν. 2971/2001, αλλά όπως εκτέθηκε και με τις αντίστοιχες διατάξεις του α.ν. 2344/1940 που ίσχυαν υπό το προγενέστερο νομοθετικό καθεστώς, θεσπίζεται διοικητική διαδικασία για τον, κατά δέσμια αρμοδιότητα, καθορισμό της οριογραμμής του αιγιαλού ως φυσικού φαινομένου, δηλαδή της μέγιστης αλλά συνήθους αναβάσεως των χειμερινών κυμάτων σε δεδομένη χερσαία ζώνη. Η διαπίστωση αυτή μπορεί να γίνει με οποιοδήποτε πρόσφορο, κατά τα δεδομένα της κοινής ή της επιστημονικής πείρας, μέσο, όπως είναι και η αυτοψία των μελών της οικείας επιτροπής καθορισμού ορίων, εφόσον αυτή διενεργείται στον

κατάλληλο χρόνο. Έχει, συναφώς, κριθεί ότι η ανάγκη δημιουργίας, με διοικητική πράξη, ζώνης παραλίας πρέπει να διαπιστώνεται από τη Διοίκηση κατά τρόπο σαφή και αιτιολογημένο, ενόψει της φύσης της συνεχόμενης προς τον αιγιαλό ξηράς και της αδυναμίας να εξυπηρετηθεί από τον αιγιαλό ο σκοπός του νόμου, δηλαδή η επικοινωνία της ξηράς με τη θάλασσα και αντίστροφα. Η ανάγκη, εξάλλου, για τη δημιουργία παραλίας μπορεί να προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, όπως είναι το προς τούτο συνταχθέν διάγραμμα και η μορφολογία της περιοχής που εμφανίζεται σ' αυτό, στα οποία είναι δυνατόν να στηριχθεί ευθέως ο ακυρωτικός δικαστής κατά τον έλεγχο νομιμότητας της οικείας διοικητικής πράξης (ΣτΕ 3906/2012, 4513/2009, 3288/2008, 3615/2007). Περαιτέρω, κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων του ν. 2971/2001 καθιερώνεται διοικητική διαδικασία οριοθέτησης της δημόσιας κτήσης, που προκύπτει από τη μετατόπιση της ακτογραμμής προς τη θάλασσα Έτσι, όταν κατά τον καθορισμό των ορίων του σημερινού αιγιαλού είναι φανερή, λόγω γεωφυσικών φαινομένων ή διεργασιών, όπως είναι οι προσχώσεις, ή άλλων αιτιών, η δημιουργία νέας χερσαίας ζώνης με παράλληλη βαθμιαία υποχώρηση της θάλασσας, η οικεία επιτροπή προβαίνει στον καθορισμό της οριογραμμής του παλαιού αιγιαλού, επί τη βάση φυσικών ενδείξεων, αεροφωτογραφιών, χαρτών, διαγραμμάτων διαφόρων ετών και γεωλογικών μελετών, δηλαδή στηριζόμενη σε ενδείξεις επιστημονικά τεκμηριωμένες ή σε άλλα αποδεικτικά στοιχεία, εξαιρουμένων, σε αντίθεση με όσα ίσχυαν υπό το καθεστώς του α.ν. 2344/1940, των μαρτυρικών καταθέσεων (πρβλ. ΣτΕ 4499/2012). Εν όψει της φύσης του τμήματος αυτού της ξηράς, ως ανεπίδεκτου κτήσης ιδιωτικών δικαιωμάτων όταν καταλαμβάνονταν από τις κατά τα ανωτέρω αναβάσεις των χειμέριων κυμάτων, μετά την επέκταση των ορίων της ακτογραμμής προς τη θάλασσα τούτο καθίσταται τμήμα της δημόσιας κτήσης. Λόγω του χαρακτήρα της αυτού η ως άνω διαδικασία μπορεί κατ' αρχήν να αναχθεί σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά το παρελθόν. Ο νομοθέτης, όμως, σταθμίζοντας τις επιπτώσεις του ως άνω καθορισμού σε διακατοχικές καταστάσεις που δημιουργήθηκαν στο παρελθόν θέσπισε ένα χρονικό όριο μέχρι του οποίου μπορεί να ανατρέξει η διαπίστωση αυτή (ΣτΕ 4908/2013, 4499/2012, 1159/2009 κ.ά.). Ειδικότερα, αν η νέα χερσαία ζώνη έχει δημιουργηθεί πριν από το έτος 1884 και υπάρχουν πράξεις νομής και κατοχής ιδιωτών πριν από το έτος αυτό, στην έκταση μεταξύ του σημερινού και του ως άνω παλαιού αιγιαλού δεν μπορεί να καθορισθεί οριογραμμή παλαιού αιγιαλού και να δημιουργηθεί έτσι δημόσια κτήση, για τον λόγο δε αυτόν στην ως ανωτέρω περίπτωση πρέπει να προσδιορίζεται από την Επιτροπή ο χρόνος μεταβολής της οριογραμμής του αιγιαλού. Αν όμως δεν υπάρχουν πράξεις νομής και κατοχής ιδιωτών έως το έτος 1884, τότε ο χρόνος αυτός δεν αποτελεί κρίσιμο, κατά νόμον, στοιχείο για τον καθορισμό της οριογραμμής του παλαιού αιγιαλού και, συνεπώς, δεν απαιτείται να προσδιορίζεται επακριβώς η χρονολογία δημιουργίας του παλαιού αιγιαλού στη σχετική διοικητική πράξη. Από τις ίδιες διατάξεις συνάγεται, ακόμη, ότι οι οριογραμμές του αιγιαλού, της παραλίας και του παλαιού αιγιαλού χαράσσονται από την επιτροπή του άρθρου 3 του ν. 2917/2001 σε διάγραμμα, το οποίο συνοδεύεται υποχρεωτικώς από σχετική έκθεση. Η έκθεση και το

διάγραμμα επικυρώνονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών [Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας], ύστερα από σύμφωνη γνώμη του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού, καθένα δε από τα ως άνω διοικητικά όργανα (επιτροπή καθορισμού ορίων και ΓΕΝ) πρέπει κατά την ενάσκηση της αρμοδιότητάς του να προβεί σε δική του διαπίστωση για τη θέση των ορίων, η δε χάραξη των οριογραμμών επικυρώνεται εφόσον υπάρξει σύμπτωση των διαπιστώσεων των συναρμόδιων οργάνων (πρβλ. ΣΤΕ 1229/2014, 4513/2009, 3153/1999, 2953/1998, 1752/1988).

9. Επειδή, από τα στοιχεία του φακέλου, στα οποία περιλαμβάνονται και τα 198/Φ.420/187/26.1.2009 και 593/Φ.420/187/26.2.2013 έγγραφα της Κτηματικής Υπηρεσίας Αιτωλοακαρνανίας (εφεξής: «ΚΥ Αιτ/νίας») με τα οποία διαβιβάστηκαν οι απόψεις της Διοίκησης στο Δικαστήριο προκύπτουν τα εξής: Η διαδικασία για τον καθορισμό των ορίων αιγιαλού και παραλίας στον οικισμό Παλαίρου κινήθηκε αρχικώς το έτος 1969, λόγω όμως διαφωνιών του ΓΕΝ (τότε Αρχηγείου Ναυτικού) ως προς το εύρος του αιγιαλού και την ύπαρξη παλαιού αιγιαλού στην περιοχή και των αρνητικών γνωμοδοτήσεών του, εν τέλει η διαδικασία διεκόπη και κινήθηκε εκ νέου πολύ αργότερα. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από το 10031/197/70/18.8.1970 έγγραφο του Αρχηγείου Ναυτικού προς τη Νομαρχία Αιτ/νίας το εν λόγω Αρχηγείο δεν συμφώνησε με τα όρια του αιγιαλού και παραλίας, όπως αυτά είχαν καθορισθεί από την αρμόδια Επιτροπή αιγιαλού και παραλίας στις 17.6.1969, για τους ακόλουθους λόγους: α) η περιοχή είναι εκτεθειμένη σε Ν. και Ν.Δ. ανέμους και σε ορισμένα τμήματα το εύρος του αιγιαλού κρίθηκε μικρό, β) η οριογραμμή παραλίας απέχει πλέον των 20 μ. από τη γραμμή μέσης στάθμης του αιγιαλού («γραμμής ισαπεχούσης εκ της ακτογραμμής και εκ της οριογραμμής του αιγιαλού») και σε ορισμένα τμήματα το εύρος της παραλίας υπερβαίνει τα 10 μ., γ) η χάραξη των οριογραμμών έπρεπε να γίνει σε όλη των έκταση και να μην διακοπεί στη βάση της προβλήτας, στο σημείο δε αυτό κατά τον καθορισμό έπρεπε να ληφθεί υπόψη η κατάσταση πριν από την κατασκευή οποιουδήποτε τεχνικού έργου (προβλήτας, τοίχων αντιστήριξης κ.λπ.) και δ) λόγω των υφισταμένων χειμάρρων και των συνεχών προσχώσεων μεταξύ των ετών 1936-1955 η Επιτροπή έπρεπε να καθορίσει και παλαιό αιγιαλό. Με το ίδιο έγγραφο επεστράφη ο φάκελος στην Επιτροπή, προκειμένου αυτή να προβεί σε νέα χάραξη οριογραμμών αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού, όμως οι οριογραμμές δεν καθορίστηκαν τα επόμενα έτη. Με την απόφαση 4028/31.10.1981 του Νομάρχη Αιτωλοακαρνανίας (Δ' 37/1982), καθορίστηκαν τα όρια του προϋφισταμένου του έτους 1923 οικισμού της Κοινότητας Παλαίρου, όπως αυτά αποτυπώνονται στο σχετικό τοπογραφικό διάγραμμα που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ μαζί με την ανωτέρω νομαρχιακή απόφαση. Εξάλλου, σύμφωνα με τα στοιχεία του φακέλου που έχουν διαβιβασθεί, η διαδικασία καθορισμού των οριογραμμών αιγιαλού και παραλίας φαίνεται να κινήθηκε εκ νέου το έτος 1998. Ειδικότερα, το ΓΕΝ με το 544.5/112/00/24.2.2000 έγγραφο ενημέρωσε την Κ.Υ. Αιτ/νίας, σε απάντηση του από 5.11.1999 εγγράφου της, ότι δεν συμφωνεί με την προτεινόμενη από την Επιτροπή επικύρωση των οριογραμμών αιγιαλού και παραλίας για τους εξής, κυρίως, λόγους: α)

από παρατηρήσεις αεροφωτογραφιών (Α/Φ) και από το γεγονός ότι η περιοχή είναι εκτεθειμένη σε ισχυρούς Νότιους-Νοτιοανατολικούς ανέμους με μεγάλο ανάπτυγμα πελάγους έμπροσθεν αυτής, το εύρος του αιγιαλού που προτείνεται από την Επιτροπή είναι μικρό και πρέπει να αυξηθεί, μετατοπιζομένης αντίστοιχα και της οριογραμμής της παραλίας και β) από παρατηρήσεις Α/Φ φωτοληψίας έτους 1945 προκύπτει ότι θα πρέπει να καθοριστεί οριογραμμή παλαιού αιγιαλού και στο τμήμα μεταξύ των κορυφών Α21-Α33, έτσι ώστε εντός της ζώνης του παλαιού αιγιαλού να περιλαμβάνονται οι παρατηρούμενες στις ανωτέρω Α/Φ αμμώδεις, προσχλωσιγενείς, χωρίς ίχνη νομής και κατοχής και σε επαφή με τον αιγιαλό εκτάσεις. Στην ανωτέρω γνωμοδότηση του ΓΕΝ σημειώνεται ακόμη ότι στην περιοχή του θέματος επί του αιγιαλού και εντός της θάλασσας έχει λάβει χώρα η εκτέλεση έργων χωρίς την προηγούμενη σύμφωνη γνωμοδότηση του ΓΕΝ, κατά παράβαση του α.ν. 2344/1940 και προτείνεται η επιβολή κυρώσεων κατά παντός υπευθύνου. Στις 17.2.2000 οι Ν. Λ., Ε. Λ. και Ε. Β., που φέρονται ως ιδιοκτήτες ακινήτων στον οικισμό Παλαίρου, υπέβαλαν στην Κτηματική Υπηρεσία Αιτωλοακαρνανίας καταγγελία (αριθ. πρωτ. 339/17.2.2000) σε βάρος του Α. Μ., ισχυριζόμενοι ότι ο τελευταίος είχε οικόπεδο μεταξύ του υφισταμένου δημοτικού δρόμου και του αιγιαλού το οποίο δεν μπορούσε να οικοδομηθεί λόγω του μικρού εμβαδού του και ότι είχε προβεί σε παράνομη επέκταση προς νότον της ιδιοκτησίας του, καταλαμβάνοντας αφενός χώρο αιγιαλού και παραλίας και αφετέρου θαλάσσιο χώρο τον οποίο μπάζωσε και μετέτρεψε σε στεριά. Στις 9.6.2000 οι δύο πρώτοι (Ν. Λ. και Ε. Λ.) κατήγγειλαν εκ νέου ότι στη συγκεκριμένη θέση στο σημείο που μπάζωσε στις 12.2.2000, κατά τους ισχυρισμούς τους, ο Α. Μ. υπήρχε παλαιότερα ένα w.c. της προπολεμικής εποχής, διαστάσεων 1μ.Χ1μ., εμβαδού 1 τ.μ. από τσιμεντόλιθους και στέγη από λαμαρίνα, το οποίο δεν χρησιμοποιείτο και κατεδαφίστηκε, απείχε δε από τη θάλασσα 6-7 μέτρα και ουδεμία σχέση έχει με τον χώρο εμβαδού 40 μ., ο οποίος αποτελεί αιγιαλό και θαλάσσιο χώρο, κατελήφθη δε και μπαζώθηκε από τον ανωτέρω. Στη συνέχεια, συνετάγη η από 7.7.2000 έκθεση, τιτλοφορούμενη «Έρευνα τίτλων Μαγγανάκη», της Ι. Α., τοπογράφου μηχανικού της Κ.Υ. Αιτ/νίας, στην οποία εκτίθεται ότι από την έρευνα των τίτλων και για τις εκτάσεις που αναφέρονται στην έκθεση αυτή, αρχικού εμβαδού 111,13 τ.μ. και εν συνεχεία, κατόπιν διαδοχής, 57,84 τ.μ. και 53 τ.μ., δεν υπάρχουν τίτλοι ιδιοκτησίας αναγόμενοι στο έτος 1884, τα τμήματα δε αυτά δεν μπορούν να εξαιρεθούν από τους χώρους αιγιαλού-παραλίας. Ακολούθως, συνετάγη η από 14.2.2001 έκθεση της Επιτροπής καθορισμού των ορίων αιγιαλού και παραλίας (εφεξής: «Επιτροπή»), στην οποία περιλαμβάνεται και η από 12.2.2001 τεχνική έκθεση της τοπογράφου μηχανικού Ι. Α. της Κ.Υ. Αιτ/νίας, στην τελευταία δε εκτίθεται ότι κλήθηκαν άλλοι ενδιαφερόμενοι (Μ. και Β. Σ. και Χ. και Ν. Σ.) να προσκομίσουν τίτλους ιδιοκτησίας και ότι προτείνεται η εξαίρεση, λόγω ύπαρξης ιδιοκτησιών από το 1898 και παλαιότερα της χάραξης παλαιού αιγιαλού στις κορυφές Α1, ΠΑ1, ΠΑ2 -ΠΑ9, Α9 του σχετικού τοπογραφικού διαγράμματος. Με την ανωτέρω έκθεση η Επιτροπή διαπίστωσε ότι στην περιοχή του λιμένα Παλαίρου είχαν γίνει επιχωματώσεις και καθόρισε τις οριογραμμές αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού. Εντούτοις, το

ΓΕΝ με το 544.5/431/01/11.6.2001 έγγραφό του δεν συμφώνησε με την προτεινόμενη χάραξη, διότι, όπως εκθέτει στην εν λόγω γνωμοδότηση, το τμήμα μεταξύ των κορυφών Α1, ΠΑ1, ΠΑ2 –ΠΑ9, Α9 είναι παλαιός αιγιαλός που έχει προκύψει γεωμορφολογικά από ποτάμιες αποθέσεις του ποταμού που εκβάλλει στην περιοχή. Μετά ταύτα συνετάγη η από 14.9.2001 τεχνική έκθεση της προαναφερόμενης τοπογράφου μηχανικού, με την οποία διαπιστώθηκε ότι υφίσταται παλαιός αιγιαλός σε τμήμα της περιοχής (Α1, 1.´...7.´Α.9) το οποίο πρέπει να εξαιρεθεί διότι υπάρχουν τίτλοι κτήσεως από το 1898 και παλαιότερα. Εξάλλου, η παρεμβαίνουσα (Ε. Λ.) υπέβαλε την από 14.11.2002 μήνυση-αναφορά προς τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Λευκάδας κατά των Α., Π. και Ι. Μ., καταγγέλοντας τις πράξεις στις οποίες είχε προβεί ο πρώτος εξ αυτών τον Φεβρουάριο του έτους 2000 καθώς και το γεγονός ότι παρά τις καταγγελίες της η Πολεοδομία Αμφιλοχίας είχε χορηγήσει στις 3.9.2002 οικοδομική άδεια για την ανέγερση κτίσματος στην έκταση που, κατά τους ισχυρισμούς της, είχε παράνομα διαμορφωθεί. Αντίγραφο της μήνυσης διαβιβάσθηκε από τη Διεύθυνση Πολεοδομίας της Ν.Α. Αιτ/νίας με το 1339/30.4.2003 έγγραφό της στο Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών Αμφιλοχίας (ΤΠΕ) Αμφιλοχίας και στην Κ.Υ. Αιτ/νίας, κατόπιν δε αυτού, πραγματοποιήθηκε αυτοψία από υπαλλήλους της ανωτέρω Κτηματικής Υπηρεσίας, κατόπιν της οποίας απεστάλη το 911/Φ.410/130/5.6.2003 έγγραφο της Κτηματικής Υπηρεσίας προς το ΤΠΕ Αμφιλοχίας. Στο έγγραφο αυτό αναφέρεται ότι οι Α., Π. και Ι. Μ., έχουν αρχίσει οικοδομικές δραστηριότητες σε οικόπεδο που συνορεύει δυτικά με παραλία, σε έκταση η οποία βρίσκεται εντός της προτεινόμενης από την Επιτροπή ζώνης παραλίας και ζητούνται περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία υπό την οποία εκδόθηκε η οικοδομική άδεια (τοπογραφικό διάγραμμα, τίτλοι κτήσεως, πολεοδομικές διατάξεις κ.λπ.). Εν συνεχεία, το ΤΠΕ Αμφιλοχίας με το 931/11.6.2003 έγγραφό του προς το Α.Τ. Παλαίρου ζήτησε τη διακοπή των οικοδομικών εργασιών της 171/2002 οικοδομικής άδειας μέχρι την αποστολή νεότερου εγγράφου. Επίσης, το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Κεκροπίας, με αφορμή τη μήνυση της παρεμβαίνουσας εξέδωσε την 68/2003 απόφαση (πρακτικό 7/5.6.2003), με την οποία κάλεσε τις αρμόδιες υπηρεσίες να εφαρμόσουν τον νόμο. Σύμφωνα με το εν λόγω πρακτικό, ο Δήμαρχος εξέθεσε, τα δε μέλη του Δ.Σ. συμφώνησαν, ότι ο Αθ. Μ. ύστερα από νόμιμες ενέργειες εξέδωσε οικοδομική άδεια, ότι ο ανωτέρω δεν υπερέβη το οικόπεδο που είναι περιφραγμένο πριν από 45 έτη περίπου, ότι πράγματι έγινε πρόσχωση στο συγκεκριμένο σημείο όχι όμως από τον ίδιο, αλλά από έργα που έκανε το Δημόσιο στο λιμάνι Παλαίρου και ότι η Κτηματική Υπηρεσία πρέπει να καθορίσει τον αιγιαλό και την παραλία στην περιοχή, όπως έχει ζητήσει ο Δήμος από το έτος 1998. Επακολούθησε το 988/3.7.2003 έγγραφο του ΤΠΕ Αμφιλοχίας προς την Κ.Υ. Αιτ/νίας με συνημμένο τοπογραφικό διάγραμμα στο οποίο αποτυπώνεται «διαμορφωμένη γραμμή δόμησης» στα σημεία 1 έως 4, με βάση 2 κτίρια καθώς και το υπό κατασκευή κτίσμα για το οποίο είχε δοθεί η άδεια και είχαν διακοπεί οι εργασίες, προκειμένου το διάγραμμα αυτό να ληφθεί υπόψη κατά τον καθορισμό των ορίων αιγιαλού και παραλίας. Εξάλλου, σε απάντηση σχετικού εγγράφου της Κ.Υ. Αιτ/νίας ο Δήμαρχος Κεκροπίας με το 3723/17.9.2003 έγγραφο

ενημέρωσε την Κτηματική Υπηρεσία ότι ο Δήμος δεν κατασκεύασε έργο στην περιοχή, αλλά αυτό κατασκευάστηκε από τη Νομαρχία Αιτ/νίας με χρηματοδότηση του ΥΠΕΧΩΔΕ και ότι τυχόν άλλες προσχώσεις γίνονται τμηματικά από ιδιώτες σε ώρες που δεν μπορεί να ελέγξει ο Δήμος. Μετά ταύτα, απεστάλη το 544.5/287/04/29.3.2004 έγγραφο του ΓΕΝ προς την Κ.Υ. Αιτ/νίας στο οποίο αναφέρεται ότι δεν προέκυψαν νέα στοιχεία και το ΓΕΝ εμμένει στις προηγούμενες γνωμοδοτήσεις του για το εύρος του αιγιαλού και τον καθορισμό παλαιού αιγιαλού, συνετάγη δε η από 22.7.2004 έκθεση της Επιτροπής με την οποία, αφού ελήφθη υπόψη, μεταξύ άλλων, το από 15.7.2004 «υπόμνημα» των Αθ., Μ., Π. και Ι. Μ., καθορίσθηκαν τα όρια αιγιαλού και οι οριογραμμές παραλίας και παλαιού αιγιαλού, με εξαίρεση ορισμένα τμήματα του παλαιού αιγιαλού καθώς και τμήματα της ζώνης παραλίας μεταξύ των κορυφών Α14 έως Α20 και Α28 έως Α29. Επιπλέον, στην παρ. 3 της απόφασης αυτής αναφέρονται τα εξής: «...ανάμεσα στις κορυφές Α31 και Α32, η Επιτροπή δεν καθορίζει αιγιαλό, λόγω αδυναμίας χειρισμού από τα μέλη της και συγκεκριμένα λόγω απουσίας του Δ/ντή Πολεοδομίας (η περιοχή είναι σε ένταξη για έγκριση του σχεδίου πόλης) και πλέον συγκεκριμένα από έλλειψη στοιχείων (αεροφωτογραφιών έτους 1937 και πρόσφατης ίσως του 1990), καθότι στο σημείο εκείνο οι φερόμενοι ως ιδιοκτήτες, Αφοί Μαγκανάκη, επικαλούνται τίτλους (χωρίς προσκόμιση στην Κ.Υ. Αιτ/νίας) αναγόμενους στο 1860 (η από 15.7.2004 αναφορά των αδελφών Μαγγανάκη) και παρακαλείται η Υδρογραφική Υπηρεσία να μας προτείνει την χάραξη των οριογραμμών αιγιαλού και παραλίας στο σημείο αυτό αφού λάβει υπόψη του τα προαναφερόμενα». Το ΓΕΝ με την 544.5/55/05/25.1.2005 γνωμοδότησή του συμφώνησε με τον καθορισμό με τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) να χαραχθεί οριογραμμή παραλίας και στο τμήμα μεταξύ των κορυφών Α14-Α20 και Α28-Α29 μέχρι τη διαμορφωμένη γραμμή δόμησης, β) να αναγραφούν χωριστά τα τμήματα στα οποία καθορίζονται οι οριογραμμές το πρώτον σε σχέση με τα τμήματα στα οποία γίνεται επαναθορισμός και γ) να αντικατασταθεί το λεκτικό μέρος της απόφασης της Επιτροπής ως προς τις κορυφές Α31-Α32 και Π31-Π32 στις οποίες δεν καθορίζονται οριογραμμές αιγιαλού και παραλίας. Εξάλλου, ως προς το αίτημα της Επιτροπής, το ΓΕΝ απάντησε με το ίδιο έγγραφο ότι κατά τον νόμο η Επιτροπή έχει τα μέσα να ασκήσει την αποφασιστική της αρμοδιότητα και πρέπει να επανέλθει με τη χάραξη στα σημεία που παραλείφθηκαν καθώς δεν προβλέπεται στον νόμο η έκφραση γνώμης του ΓΕΝ πριν από τη σύνταξη της έκθεσης της Επιτροπής. Κατόπιν τούτων, η Επιτροπή με την από 26.1.2006 έκθεσή της και αφού έλαβε υπόψη, μεταξύ άλλων, το ως άνω έγγραφο του ΓΕΝ, φωτογραφίες φωτοληψίας των ετών 1960 και 1999 και την ύπαρξη τεχνικών έργων στην περιοχή τα οποία δεν υφίστανται νόμιμα πλην εκκρεμεί διαδικασία για τη νομιμοποίησή τους, καθόρισε οριογραμμή αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού και διαπίστωσε ότι στην περιοχή υφίσταται παλαιός αιγιαλός σε έξι τμήματα, από τον οποίο εξαίρεσε μόνο το τμήμα με στοιχεία Α1, ΠΑ1...ΠΑ7, Α9 (πινακίδα Τ/4). Εντούτοις, το ΓΕΝ με την Φ.544.5/1112/06/6.11.2006 γνωμοδότησή του δεν συμφώνησε με τον ως άνω καθορισμό, με την αιτιολογία ότι η Επιτροπή θεώρησε τη διαδικασία ως εκκρεμή και υπαγόμενη στον α.ν. 2344/1940, ότι η

Επιτροπή καθόρισε τον αιγιαλό σε αρκετές θέσεις πλησιέστερα στη θάλασσα και ότι διέγραψε την οριογραμμή του παλαιού αιγιαλού με την οποία είχε συμφωνήσει το ΓΕΝ, ενώ και από τη σύγκριση των διαγραμμάτων που υπήρχαν στο αρχείο του ΓΕΝ προέκυψε ότι στην περιοχή έχουν πραγματοποιηθεί επιχωματώσεις-διαμορφώσεις εντός της θάλασσας μετά την ισχύ του ν. 2971/2001. Στην αυτή γνωμοδότηση εκτίθεται η άποψη του ΓΕΝ για τις κατά νόμον προϋποθέσεις καθορισμού των οριογραμμών, σύμφωνα δε με το ΓΕΝ δεν πρέπει να ληφθούν υπόψη τα παράνομα τεχνικά έργα, ενώ οι επιχωματώσεις πρέπει να ληφθούν υπόψη μόνο όμως για να θεωρηθούν αιγιαλός, σύμφωνα με το άρθρο 12 παρ. 4 του ν. 2971/2001. Επίσης, στην ίδια γνωμοδότηση αναφέρονται, πλην άλλων, τα εξής: «... η Υδρογραφική Υπηρεσία προχώρησε στην ψηφιοποίηση του διαγράμματος καθορισμού και σύγκριση/συσχετισμό του με διαθέσιμες αεροφωτογραφίες φωτοληψίας των ετών 1945, 1960 και 1984 και με φωτογραμμετρικό διάγραμμα της Γ.Υ.Σ. κλίμακας 1:5000. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της μελέτης αυτής, η οριογραμμή του παλαιού αιγιαλού θα πρέπει να διορθωθεί, όπως σημειώνεται στις πινακίδες T2 και T3 του διαγράμματος [...] Επισημαίνεται ότι από την επεξεργασία των στοιχείων κατά τον προαναφερθέντα έλεγχο προέκυψε, μετά από μετατροπή των συντεταγμένων του διαγράμματος καθορισμού στο προβολικό σύστημα του φωτογραμμετρικού διαγράμματος, ότι αυτές διαφέρουν σε σχέση με το δεύτερο κατά πενήντα περίπου μέτρα προς την πλευρά της θαλάσσης [...]». Στη συνέχεια, οι Α., Μ., Π. και Ι. Μ. κατέθεσαν το από 4.12.2006 υπόμνημα προς την Επιτροπή (αρ. πρωτ. 3748/5.12.2006), στο οποίο εξέθεσαν τις απόψεις τους επί του ζητήματος του καθορισμού που εκκρεμούσε. Κατόπιν τούτων, η Επιτροπή με την από 5.12.2006 έκθεσή της έλαβε υπόψη, πλην άλλων, το προαναφερθέν έγγραφο του ΓΕΝ, το ανωτέρω υπόμνημα, την από 5.12.2006 τεχνική έκθεση του μηχανικού Ι. Β. σχετικά με τη διαφορά που προέκυψε από τη μετατροπή συντεταγμένων του διαγράμματος καθορισμού στο προβολικό σύστημα του φωτογραμμετρικού διαγράμματος, καθώς και την απόφαση 4028/1981 του Νομάρχη Αιτ/νίας με την οποία καθορίστηκαν τα όρια του προϋφισταμένου του έτους 1923 οικισμού Παλαίρου, και καθόρισε τις οριογραμμές αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού. Επίσης, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι υφίσταται παλαιός αιγιαλός σε τρία τμήματα και εξαίρεσε μόνο το τμήμα με στοιχεία Α1, ΠΑ1...ΠΑ7, Α9 (πινακίδα Τ4) για το οποίο έκρινε ότι ισχύει η από 14.9.2001 τεχνική έκθεση της τοπογράφου μηχανικού της Κ.Υ. Αιτ/νίας Ι. Α. Επακολούθησε, η 544.5/187/07/15.2.2007 σύμφωνη γνώμη του ΓΕΝ επί του ανωτέρω καθορισμού των οριογραμμών. Εξάλλου, ο Αθ. Μαγγανάκης υπέβαλε στην Κ.Υ. Αιτ/νίας, το ΥΕΘΑ και τον Συνήγορο του Πολίτη την από 27.1.2007 αίτηση, με την οποία διαμαρτυρήθηκε, διότι η οριογραμμή αιγιαλού και παραλίας καθορίστηκε με τρόπο που διέρχεται μέσω οικοπέδου της ιδιοκτησίας του 230 τ.μ. για το οποίο έχει τίτλους ιδιοκτησίας από το 1860 και για το οποίο του είχε χορηγηθεί οικοδομική άδεια το έτος 2002. Επί της ανωτέρω αίτησης του Αθ. Μ. απεστάλη η 1720.2/29.3.22007 επιστολή της Βοηθού Συνηγόρου του Πολίτη, στην οποία εκτίθεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 8 του ν. 2971/2001, προκειμένου να εκδοθεί οικοδομική

άδεια σε ακίνητο που βρίσκεται σε απόσταση μικρότερη των 100 μ. από την ακτογραμμή απαιτείται η προηγούμενη ολοκλήρωση της διαδικασίας οριοθέτησης του αιγιαλού και παραλίας, ότι η κατοχή τίτλων ιδιοκτησίας από το 1860 δεν αποτελεί στοιχείο βάσει του οποίου μπορεί να εξαιρεθεί η ιδιοκτησία από τη διαδικασία αυτή και ότι, ενόψει των ανωτέρω, ορθώς η Πολεοδομία Αμφιλοχίας διέκοψε τις οικοδομικές εργασίες. Εν συνεχεία, στις 27.4.2007 τοιχοκολλήθηκε στο Δημοτικό Κατάστημα του Δήμου Παλαίρου, ο ανωτέρω καθορισμός των οριογραμμών και κατόπιν δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ η προσβαλλόμενη με την κρινόμενη αίτηση απόφαση 3282/19.4.2007 του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος (Δ' 234/30.5.2007), με την οποία επικυρώθηκε, κατ' εφαρμογήν του ν. 2971/2001, η από 5.12.2006 έκθεση της Επιτροπής και καθορίστηκαν οι οριογραμμές αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού στον οικισμό του Παλαίρου. Μετά τη δημοσίευση της προσβαλλομένης ακολούθησε αλληλογραφία μεταξύ της Κ.Υ. Αιτ/νίας και των πολεοδομικών υπηρεσιών. Ειδικότερα, με το 2468/Φ.420/187/5.7.2007 έγγραφο της Κ.Υ. Αιτ/νίας, που απευθύνεται προς το Πολεοδομικό Γραφείο Αμφιλοχίας και κοινοποιείται στη Δ/ση Πολεοδομίας, ζητήθηκε η εφαρμογή γραμμής δόμησης στο συγκεκριμένο σημείο, διότι ορισμένοι ενδιαφερόμενοι (Αθ. Μ.) ενίστανται κατά της απόφασης της Επιτροπής. Το Πολεοδομικό Γραφείο Αμφιλοχίας απάντησε με το 1515/16.7.2007 έγγραφό του ότι δεν έχει σχετική αρμοδιότητα, στη συνέχεια δε η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος με το 7465/7.8.2007 έγγραφό της ενημέρωσε την Κ.Υ. Αιτ/νίας ότι η Περιφέρεια είναι αρμόδια για τον «προσδιορισμό (και όχι καθορισμό) τυχόν νόμιμα διαμορφωμένης γραμμής δόμησης στο πλαίσιο της τήρησης διαδικασίας καθορισμού αιγιαλού και παραλίας» και ότι «στην περίπτωση που έχουν ήδη καθορισθεί, η οικοδομή τοποθετείται σε απόσταση 15 μ. τουλάχιστον από τη γραμμή αιγιαλού. Εάν δε υφίσταται εν τοις πράγμασι οικοδομική γραμμή διαμορφωμένη με πυκνή δόμηση, η οικοδομή τοποθετείται κατ' εξαίρεση επ' αυτής, κατά την κρίση της αρμόδιας για τη χορήγηση της οικοδομικής άδειας Υπηρεσίας...». Εξάλλου, όπως εκθέτει η Διοίκηση στα έγγραφα των απόψεων, στον φάκελο του καθορισμού υπήρχε η από 7.7.2000 πρόχειρη τεχνική έκθεση της Ι. Α., τοπογράφου μηχανικού της Υπηρεσίας και ενώπιον της Επιτροπής κατατέθηκαν ενστάσεις, προσφυγές και τίτλοι από ενδιαφερομένους τόσο πριν όσο και μετά την έκδοση της προσβαλλομένης απόφασης, οι ενστάσεις δε αυτές είναι οι ακόλουθες: α) η από 18.9.2007 ένσταση των Σ., Β. και Ι. Κ., β) η από 2.11.2007 ένσταση του Κ. Κ., γ) η από 27.1.2007 ένσταση του Ν.. Μ. κ.ά. Για την εξέταση των ενστάσεων με τις οποίες ζητήθηκε η εξαίρεση ορισμένων ακινήτων από τον καθορισμό ορίων αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού στην περιοχή, η Επιτροπή συνεδρίασε την 21.4.2008 και αποφάνθηκε ότι πρέπει να καταργηθεί η οριογραμμή της παραλίας μεταξύ των κορυφών Π33 έως Π42, γιατί δεν απαιτείται η δημιουργία παραλίας στο τμήμα αυτό. Το πρακτικό αυτό της Επιτροπής εστάλη στο ΓΕΝ και το τελευταίο με το Φ.544.5/886/08/2.12.2008 έγγραφό του απάντησε ότι δεν συμφωνεί με την προτεινόμενη από την Επιτροπή μερική κατάργηση της καθορισθείσας με την ανωτέρω απόφαση του Γενικού Γραμματέα ζώνης παραλίας στην περιοχή του θέματος, διότι το τμήμα αυτό προέκυψε από

παράνομες επιχωματώσεις και έργα που πραγματοποιήθηκαν χωρίς άδεια. Επίσης, στα έγγραφα των απόψεων εκτίθεται ότι για τα παράνομα κτίσματα στον χώρο του δημοσίου κτήματος Β.Κ. 54α, δηλαδή του τμήματος που προέκυψε μετά τον καθορισμό οριογραμμών αιγιαλού και παλαιού αιγιαλού, εκδόθηκαν πρωτόκολλα διοικητικής αποβολής, πρωτόκολλα καθορισμού αποζημίωσης αυθαίρετης χρήσης και πρωτόκολλα κατεδάφισης αυθαιρέτων κατασκευών.

10. Επειδή, προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη αναρμοδίως εκδόθηκε από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, διότι οι διατάξεις του άρθρου 46 παρ. 21 του ν.3220/2004, με τις οποίες προβλέφθηκε ότι η έκθεση της Επιτροπής επικυρώνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας, αντίκεινται στο άρθρο 24 του Συντάγματος, το οποίο αναθέτει την ευθύνη για τον χωροταξικό σχεδιασμό και την προστασία του περιβάλλοντος στην κεντρική Διοίκηση και όχι σε περιφερειακά της όργανα. Ο ανωτέρω λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, διότι από το άρθρο 24 του Συντάγματος δεν επιβάλλεται να ανατίθεται σε όργανα της κεντρικής Διοίκησης ο καθορισμός των οριογραμμών αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού, κατ' αποκλεισμό των περιφερειακών οργάνων του κράτους, το ζήτημα δε ανάθεσης της αρμοδιότητας στο οικείο όργανο ανήκει στο νομοθέτη (πρβλ. ΣτΕ 2271/2006 7μ., 2500/2003 κ.ά.).

11. Επειδή, προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη εκδόθηκε κατά παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας, διότι κατά το άρθρο 5 παρ. 5 του ν. 2971/2001 η ανάρτηση της έκθεσης και του διαγράμματος της οικείας Επιτροπής στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα γίνεται πριν από την έκδοση της επικυρωτικής πράξης, εν προκειμένω δε με την προσβαλλόμενη απόφαση ζητείται να γίνει η ανάρτηση των παραπάνω στοιχείων μετά την έκδοση της πράξης και εν πάση περιπτώσει η προσβαλλόμενη δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ πριν παρέλθει τρίμηνο από την ανάρτηση της έκθεσης και του διαγράμματος της οικείας Επιτροπής στο δημοτικό κατάστημα. Από τις προαναφερθείσες, όμως διατάξεις του ν. 2971/2001 και ιδίως από το άρθρο 5 παρ. 5 αυτού στο οποίο προβλέπεται ότι η έκθεση και το διάγραμμα της Επιτροπής αναρτώνται στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα του αρμόδιου κατά τόπου δήμου ή κοινότητας για τρεις (3) τουλάχιστον μήνες, η ως άνω ανάρτηση επί τρίμηνο δεν καθορίζεται στον νόμο ως ουσιώδης τύπος της διαδικασίας για την έκδοση της επικυρωτικής πράξης, αλλά προκειμένου να ενημερωθούν οι ενδιαφερόμενοι και να ασκήσουν τα δικαιώματά τους είτε με την υποβολή ενστάσεων στην Επιτροπή είτε με την άσκηση ενδίκων βοηθημάτων κατά της επικυρωτικής απόφασης του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας είτε, τέλος, για την άσκηση του δικαιώματος αναγγελίας ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 10 του ν. 2971/2001. Επομένως, ο ανωτέρω λόγος ακυρώσεως ερείδεται σε εσφαλμένη προϋπόθεση και πρέπει να απορριφθεί.

12. Επειδή, προβάλλεται περαιτέρω ότι η προσβαλλόμενη είναι αναιτιολόγητη και

εκδόθηκε κατά πλάνη περί τα πράγματα, διότι είναι κοινός τόπος στους κατοίκους της περιοχής ότι η οικία Ζ. (ήτοι σημερινής ιδιοκτησίας των εκ των αιτούντων Σ. και Α. Ζ.), χρησιμοποιήθηκε από το έτος 1860 έως το 1963 ως δημοτικό σχολείο της περιοχής και ήταν μισθωμένη στο Ελληνικό Δημόσιο, ο εμφανιζόμενος δε με την προσβαλλόμενη πράξη ως χώρος παλαιού αιγιαλού εχρησιμοποιείτο μέχρι το 1944 ως προαύλιο του σχολείου, ενώ πριν από το 1860 ως καρνάγιο και ως αποθηκευτικός χώρος εμπορευμάτων. Ειδικότερα, οι αιτούντες ισχυρίζονται ότι έχουν τίτλους ιδιοκτησίας οι οποίοι ανάγονται στο έτος 1926, ότι το έτος 1944 οι Γερμανοί ανατίναξαν την προβλήτα του μόλου στην αριστερή πλευρά του λιμανιού, ότι η προβλήτα αυτή είχε κατασκευασθεί στα μέσα του 19ου αιώνα, ότι η καταστροφή του παλαιού αναχώματος των κυμάτων δημιούργησε έντονο κυματισμό εντός του λιμένος με αποτέλεσμα να αλλοιωθεί το ανάγλυφο της περιοχής και να μεταβληθούν τα όρια του αιγιαλού τουλάχιστον κατά 10 μέτρα, ότι κατά τη χάραξη του παλαιού και νέου αιγιαλού έπρεπε να ερευνηθεί το ανωτέρω γεγονός, ότι η προβλήτα ανακατασκευάσθηκε το έτος 1972, ότι όφειλε ο μελετητής να μην περιοριστεί στην απεικόνιση του παλαιού αιγιαλού κατά το έτος 1945 και ότι κατά την οριοθέτηση του νέου αιγιαλού ελήφθησαν υπόψη μόνον οι προσχώσεις που έγιναν από τη δημοτική αρχή αυθαιρέτως και χωρίς η χάραξη του παλαιού και του νέου αιγιαλού να αναχθεί στην προτέρα (δηλαδή προ του 1944) κατάσταση. Επί του ανωτέρω λόγου ακυρώσεως η Διοίκηση στο 593/Φ.420/187/26.2.2013 έγγραφο προς το Συμβούλιο της Επικρατείας εκθέτει ότι ενώπιον της Επιτροπής δεν κατέθεσαν ενστάσεις οι Ν. και Α. Ζ., αλλά το 2006 αυτοί είχαν κληθεί από την Κτηματική Υπηρεσία να προσκομίσουν τίτλους ιδιοκτησίας των ακινήτων τους, ενόψει αφενός του 3723/17.9.2003 εγγράφου του τότε Δήμου Κεκροπίας στο οποίο σημειώνεται ότι γίνονται προσχώσεις από ιδιώτες και, αφετέρου, του ότι είχε πραγματοποιηθεί διαπλάτυνση του λιμένος, έργο για το οποίο Δήμος Παλαίρου το 2004 είχε ζητήσει τη νομιμοποίηση των αυθαιρέτων κατασκευών σε χώρους αιγιαλού. Όπως περαιτέρω εκθέτει η Διοίκηση στο ανωτέρω έγγραφο, οι «Ζ. Ν. του Κ., Ζ. Σ. του Δ., Ζ. Α. του Ι. (απεβίωσε και είναι τώρα Ι. χα Ι. Ζ.), Ζ. Ε., Μ. και Ι. του Χ., Γ. Δ. του Π., κατέθεσαν το αριθ. 465/1926 διανεμητήριο συμβόλαιο όπου επικαλούνται την ύπαρξη σχολείου εκεί όπου βρίσκονται τα ακίνητά τους και ότι στα σημεία όπου δημιουργήθηκε παλαιός αιγιαλός, ήταν το προαύλιο του σχολείου, γεγονός που καταρρίπτεται μετά την οριοθέτηση των οριογραμμών αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού κατόπιν των εγγράφων του ΓΕΝ, αλλά και από το τοπογραφικό του έτους 1969...».

13. Επειδή, από τα προαναφερθέντα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι το ΓΕΝ επανειλημμένα είχε επισημάνει από το έτος 1969 την ύπαρξη παλαιού αιγιαλού στην περιοχή του λιμένος Παλαίρου, η διαπίστωση δε αυτή του ΓΕΝ στηρίζεται σε αεροφωτογραφίες από τις οποίες προκύπτει ότι στην περιοχή έλαβαν χώρα συνεχείς προσχώσεις μεταξύ των ετών 1936-1955 αλλά και κατά τα επόμενα έτη. Εξάλλου, τόσο η αρχική όσο και οι μεταγενέστερες γνωμοδοτήσεις του ΓΕΝ που προαναφέρθηκαν στηρίζονται σε έγγραφα της Υδρογραφικής Υπηρεσίας τα οποία

διαβιβάσθηκαν στο Συμβούλιο της Επικρατείας με το Φ.544.5/9/13/31.5.2013 έγγραφο του Διοικητή της Υδρογραφικής Υπηρεσίας, κατόπιν σχετικού εγγράφου του εισηγητή της υπόθεσης. Στο ως άνω έγγραφο της Υδρογραφικής Υπηρεσίας εκτίθενται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: «...α. Η αποτύπωση ... χειμάρρων και προσχώσεων στον προϋφιστάμενο του 1923 οικισμό Παλαίρου, περιλαμβάνεται στο εκπονηθέν από την ΥΥ [Υδρογραφική Υπηρεσία] διάγραμμα για τα έτη 1936-1955 (βλ. σχετικό 24, πίνακα 1). Β. Τα αντίγραφα των αεροφωτογραφιών φωτοληψίας 1945, 1960, 1984 που έχουν χρησιμοποιηθεί κατά τις κατά καιρούς γνωμοδοτήσεις, υποβάλλονται σε έντυπη (σχετικό 22, πίνακα 1) και σε ηλεκτρονική μορφή (σχετικά 11-14, πίνακα 2). γ. Η ψηφιοποίηση που πραγματοποίησε η ΥΥ στο διάγραμμα καθορισμού σε σχέση με τις αεροφωτογραφίες φωτοληψίας ετών 1945, 1960, 1984 περιέχονται ... Στο ίδιο αρχείο έχει συσχετιστεί το διάγραμμα 1:5000 της ΓΥΣ που αφορά την εν λόγω περιοχή... δ. Οι οριογραμμές του παλαιού αιγιαλού ΠΑ10-ΠΑ20 απεικονίζονται στο σχετικό 29... ε. Η αποτύπωση (συσχέτιση) της φερόμενης ιδιοκτησίας Μ. σημειώνεται με πράσινο χρώμα στα σχετικά 27, 28... Επισημαίνεται ότι τα υποβληθέντα από την Κ.Υ. Αιτωλοακαρνανίας κατά καιρούς διαγράμματα δεν περιέχουν κτηματογραφικές πληροφορίες... στ. Σχετικά με τη φερόμενη ιδιοκτησία Ζ. δεν υφίσταται κάποιο στοιχείο στο φάκελο του θέματος που τηρείται από την ΥΥ. ...η. Δεν υπάρχουν στοιχεία στην ΥΥ σχετικά με οποιαδήποτε δολιοφθορά στον λιμένα Παλαίρου το 1945...». Τα εκτιθέμενα ανωτέρω ανταποκρίνονται στα στοιχεία του φακέλου που διαβίβασε η Υδρογραφική Υπηρεσία. Εξάλλου, στο Φ.544.5/460/07/31.5.2007 έγγραφο του ΓΕΝ προς την Κ.Υ. Αιτ/νίας αναφέρεται ότι για τον καθορισμό με την προσβαλλόμενη απόφαση των ορίων αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού προηγήθηκε εκτενής αλληλογραφία μεταξύ των συναρμόδιων υπηρεσιών, ότι από το ΓΕΝ ελήφθησαν όλα τα στοιχεία εκείνα που ήταν απαραίτητα για τη διαμόρφωση των τελικών απόψεων του ΓΕΝ και ότι αν η αρμόδια Επιτροπή διαφοροποιήσει τις θέσεις της σχετικά με τις οριογραμμές, κατόπιν και της ανωτέρω αίτησης, πρέπει να επανέλθει με νέα ειδικά αιτιολογημένη έκθεση και διάγραμμα. Τέλος, από τα στοιχεία του φακέλου που προεκτέθηκαν προκύπτει ότι στην περιοχή πραγματοποιήθηκαν κατά καιρούς διάφορα έργα χωρίς να έχουν καθορισθεί οι οριογραμμές αιγιαλού, παλαιού αιγιαλού και παραλίας και χωρίς την προηγούμενη άδεια των αρμοδίων υπηρεσιών. Υπό τα δεδομένα αυτά η προσβαλλόμενη αιτιολογείται νομίμως ως προς τον καθορισμό των οριογραμμών αιγιαλού και παλαιού αιγιαλού, ο περί του αντιθέτου δε λόγος ακυρώσεως είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί. Εξάλλου, η αιτιολογία της προσβαλλομένης ως προς το ζήτημα αυτό δεν κλονίζεται από τα στοιχεία που προσκομίζουν οι αιτούντες και ειδικότερα από τίτλο κτήσεως του έτους 1926, πιστοποιητικά πλησιεστέρων συγγενών, ένορκες βεβαιώσεις, φωτογραφίες καθώς και την από Μάρτιο του 2012 «Τεχνική έκθεση φωτοερμηνείας» του τοπογράφου μηχανικού Ι. Β. στα συμπεράσματα της οποίας εκτίθεται ότι τα κτίσματα των ιδιοκτησιών Χ. και Α. Ζ. που παρατηρούνται στις αεροφωτογραφίες των ετών 1945 και 1959 εμφανίζονται με «ολοένα μειούμενες αποστάσεις από την θάλασσα λόγω διάβρωσης της ακτογραμμής» και στις αεροφωτογραφίες του έτους 1988 αυξάνονται

σε σχέση με το έτος 1959, αφενός, διότι στην προκειμένη περίπτωση ο καθορισμός του παλαιού αιγιαλού εχώρησε κατ' εκτίμηση της ανάλυσης των αεροφωτογραφιών των ετών 1945, 1960, 1984 και με τη συσχέτιση των αεροφωτογραφιών αυτών με τον χάρτη της ΓΥΣ και με τα λοιπά στοιχεία του φακέλου (αρχική γνωμοδότηση του ΓΕΝ έτους 1970, δηλαδή κατ' εκτίμηση στοιχείων που ανάγονται στα έτη 1945, 1960, 1970 και 1984) και, αφετέρου, διότι από τα ανωτέρω στοιχεία των αιτούντων, ορισμένα εκ των οποίων μάλιστα, όπως η ανωτέρω τεχνική έκθεση, δεν ετέθησαν υπόψιν των κατά νόμον αρμοδίων οργάνων (Επιτροπής και ΓΕΝ) δεν προκύπτουν στοιχεία ικανά να κλονίσουν την επάρκεια και πληρότητα της αιτιολογίας της προσβαλλόμενης πράξης. Εξάλλου, δεν προκύπτει συνέχεια των τίτλων των αιτούντων έως το έτος 1884 ώστε να κωλύεται εξ αυτού του λόγου ο καθορισμός παλαιού αιγιαλού στις συγκεκριμένες θέσεις, υπό το ισχύον δε νομοθετικό καθεστώς οι μαρτυρικές καταθέσεις δεν επιτρέπεται να ληφθούν υπόψη κατά τον καθορισμό του παλαιού αιγιαλού. Κατά συνέπεια, εφόσον, κατά τα ανωτέρω δεν προκύπτει ότι η προσβαλλόμενη πράξη εκδόθηκε κατά πλάνη περί τα πράγματα, όπως αναποδείκτως προβάλλουν οι αιτούντες, αλλά, αντιθέτως, προκύπτει ότι η πράξη είναι νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη ως προς τον καθορισμό οριογραμμών νέου και παλαιού αιγιαλού στις συγκεκριμένες θέσεις, η περαιτέρω επίκληση, απόδειξη και αναγνώριση δικαιωμάτων κυριότητας σε έκταση η οποία με την προσβαλλόμενη καθορίσθηκε ως νέος και παλιός αιγιαλός, ανήκει στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων. Επομένως, ο ανωτέρω λόγος ακυρώσεως και οι λοιποί συναφείς με αυτόν ισχυρισμοί πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι.

14. Επειδή, προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι αναιτιολόγητη, διότι δεν περιέχει τα απαιτούμενα εκ του νόμου στοιχεία με βάση τα οποία επιτρέπεται ο καθορισμός των ορίων παλαιού αιγιαλού, όταν στη θέση του καθορισμού υφίστανται ιδιοκτησίες και τίτλοι ιδιοκτησίας προ του έτους 1884. Όπως εκτέθηκε στη σκέψη 8, αν η νέα χερσαία ζώνη έχει δημιουργηθεί πριν από το έτος 1884 και υπάρχουν πράξεις νομής και κατοχής ιδιωτών πριν από το έτος αυτό στην έκταση μεταξύ του σημερινού και του παλαιού αιγιαλού, δεν μπορεί να καθορισθεί οριογραμμή παλαιού αιγιαλού και να δημιουργηθεί έτσι δημόσια κτήση, για τον λόγο δε αυτόν πρέπει στην ως άνω περίπτωση να προσδιορίζεται από την Επιτροπή ο χρόνος μεταβολής της οριογραμμής του αιγιαλού. Εν προκειμένω, όμως, από τα προαναφερθέντα στοιχεία του φακέλου, τα οποία στηρίζονται σε αεροφωτογραφίες του έτους 1945 και μεταγενέστερων ετών, προκύπτει ότι στην επίμαχη έκταση υπήρχε παλιός αιγιαλός. Τούτο προκύπτει από την αρχική γνωμοδότηση του ΓΕΝ του έτους 1970, αλλά βεβαιώνεται και στο 544.5/112/00/24.2.2000 έγγραφο του ΓΕΝ, σύμφωνα με το οποίο στις αεροφωτογραφίες παρατηρούνται εκτάσεις σε επαφή με τον αιγιαλό αμμώδεις, προσχωσιγενείς και χωρίς ίχνη νομής και κατοχής. Εφόσον, επομένως, δεν προκύπτει ότι υπήρχαν πράξεις νομής και κατοχής ιδιωτών έως το έτος 1884 στο επίμαχο αυτό τμήμα, ο χρόνος δημιουργίας της ζώνης αυτής της ξηράς δεν αποτελούσε κρίσιμο κατά νόμο στοιχείο για τον καθορισμό της οριογραμμής του παλαιού αιγιαλού και δεν

απαιτείτο να προσδιορίζεται επακριβώς στην αιτιολογία της προσβαλλομένης. Συνεπώς, ο προαναφερθείς λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

15. Επειδή, προβάλλεται, τέλος, ότι η προσβαλλόμενη είναι μη νομίμως και ανεπαρκώς αιτιολογημένη, καθώς στερείται σαφήνειας ως προς την μορφολογία του εδάφους και αιτιολογίας ως προς τα στοιχεία και τα τεκμήρια που ελήφθησαν υπόψη κατά την οριοθέτηση του νέου και παλαιού αιγιαλού. Όπως προκύπτει από την από 5.12.2006 έκθεση της αρμόδιας Επιτροπής, στην εν λόγω έκθεση περιγράφεται πλήρως η γεωμορφολογία του εδάφους και τα άλλα στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη για τα οποία αναφέρονται τα εξής: «...1. Η μορφολογία της ακτής συνίσταται από: I. χαλαρά ιζήματα (άμμος, χαλίκια, πέτρες) που έχουν προκύψει από την εναπόθεση φερτών υλών χειμάρρων ή ρυάκων και από την εναπόθεση ογκόλιθων για την αντιμετώπιση της διάβρωσης, ειδικά στην θέση που επανακαθορίζεται η οριογραμμή του αιγιαλού «Παλιούρι-Βάλτια» και τα οποία έχουν εύρος από 2-4μ. και II. Τεχνικά έργα (λιμενοβραχίονες, προβλήτες, κρηπιδώματα, οδοί, πλακοστρώσεις) 2. Της ακτής συνεχονται εκτάσεις πεδινές, με έδαφος εν μέρει αμμώδες και εν μέρει βραχώδες, εντός οικισμού, δομημένες με πυκνή δόμηση στο ανατολικό τμήμα κυρίως του εν θέματι καθορισμού και αραιή δίπλα στο λιμάνι και δυτικά αυτού, με χρήση κατοικίας. 3. Το φυσικό όριο βλάστησης συνίσταται από θαμνώδη φυσική βλάστηση στο τμήμα επανακαθορισμού «Παλιούρι-Βάλτια» και τεχνητή δενδρώδη βλάστηση ανατολικά του λιμανιού (φοινικοειδή). β) Το γεγονός ότι στην περιοχή δεν εντοπίστηκαν παράκτιοι φυσικοί πόροι. γ) Τα πορίσματα από την εκτίμηση των μετεωρολογικών στοιχείων της περιοχής... δ) Την μορφολογία του πυθμένα ο οποίος συνίσταται από αμμώδη σύσταση με ήπιες κλίσεις και μικρά βάθη κοντά στην ακτή. ε) Τον τομέα ανάπτυξης κυματισμού σε σχέση με το μέτωπο της ακτής, ότι δηλαδή πρόκειται για ακτή με μικρό ανάπτυγμα πελάγους. στ) Την ύπαρξη τεχνικών έργων στην περιοχή που δεν υφίστανται νόμιμα, αλλά ο Δήμος Παλαίρου, έχει αιτηθεί την νομιμοποίηση των έργων αυτών, πληρώνοντας στο Ελληνικό Δημόσιο Πρόστιμο Αυθαίρετης Χρήσης και όταν ο καθορισμός ορίων αιγιαλού και παραλίας θα τελεσιδικήσει, θα προχωρήσει και η διαδικασία νομιμοποίησης των έργων αυτών και θα δοθεί απευθείας η παραχώρηση στον Δήμο της χρήσης του αιγιαλού για την εκτέλεση έργων. Αυτά είναι, λιμενοβραχίονες, κρηπιδώματα, προβλήτες και πλακοστρώσεις ...». Πέραν των ανωτέρω, στα στοιχεία του φακέλου που διαβιβάσθηκαν από την Κ.Υ. Αιτ/νίας περιλαμβάνονται φωτογραφίες διαφόρων ετών του οικισμού Παλαίρου, οι οποίες ελήφθησαν υπόψη από την Επιτροπή, αλλά και αποσπάσματα τοπογραφικών διαγραμμάτων κλίμακας 1:500 της περιοχής στα οποία σημειώνονται οι προτάσεις της Επιτροπής για τον καθορισμό των οριογραμμών αιγιαλού και ζώνης παραλίας, όπως αυτές διατυπώθηκαν αρχικώς, δηλαδή το έτος 1969, το έτος 2001 και εν τέλει όπως καθορίσθηκαν με την προσβαλλόμενη, στα διαγράμματα δε αυτά σημειώνονται και οι ιδιοκτησίες για τις οποίες επικαλούνται δικαιώματα κυριότητας οι αιτούντες, στις οποίες δεν εμφανίζονται κτίσματα. Εξάλλου, όπως αναφέρθηκε η διαδικασία καθορισμού των οριογραμμών αιγιαλού κ.λπ., στην περιοχή του λιμένος Παλαίρου,

διήρκεσε, μετά το έτος 2000 κατά το οποίο κινήθηκε εκ νέου, επτά περίπου έτη, δεν προκύπτει δε ότι οι αιτούντες είχαν θέσει ενώπιον της αρμόδιας Επιτροπής τους πραγματικούς ισχυρισμούς σχετικά με τη διάβρωση της ακτής, τις ιδιοκτησίες τους και τις ιδιοκτησίες των απώτερων δικαιοπαρόχων τους, δοθέντος και ότι τα τεχνικά έργα που δημιουργήθηκαν χωρίς άδεια στην περιοχή και οι παράνομες προσχώσεις μετέβαλαν την υφιστάμενη κατάσταση του αιγιαλού. Εν όψει των ανωτέρω, η προσβαλλόμενη απόφαση αιτιολογείται νομίμως και επαρκώς, ο περί του αντιθέτου δε λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

16. Επειδή, το Δικαστήριο κρίνει, με βάση τα στοιχεία του φακέλου και τα όσα αναφέρονται στο προαναφερθέν έγγραφο του Διοικητή της Υδρογραφικής Υπηρεσίας προς το Συμβούλιο της Επικρατείας, ότι δεν συντρέχει λόγος να διαταχθεί πραγματογνωμοσύνη, όπως ζητείται από τους αιτούντες με το από 28.2.2013 δικόγραφο προσθέτων λόγων ακυρώσεως, για να αποδειχθεί αν το έτος 1944 πραγματοποιήθηκε ή όχι δολιοφθορά στον λιμένα Παλαίρου.

17. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω πρέπει να απορριφθεί η κρινόμενη αίτηση και να γίνει δεκτή η παρέμβαση.